

**Теми і питання для дистанційного навчання
(на період з 4-го до 24-го квітня 2020 р.)
Викл. Ковалінас М.А.**

Аналіз музичних творів (4-й композиторський)

Тема (заключна). Теорія і техніка композиції в музиці другої половини ХХ століття та формування новітніх системних явищ.

Праця Ц. Когоутка «Техніка композиції в музиці ХХ століття»: історична роль і теоретичне значення для вітчизняної системи музичної освіти; систематика композиторських технік (за Ц. Когоутком); понятійно-термінологічний апарат дослідження та проблеми його історично-коректної адаптації.

Колективна монографія «Теория современной композиции»: сучасний погляд на проблему.

Теорія та практика серіалізму.

Систематизація явищ у творчій практиці П. Булеза, К.-Х. Штокхаузена, Я. Ксенакіса, Д. Лігеті, В. Лютославського та ін. (за вибором студента).

Стан сучасної вітчизняної професійної композиторської практики у світовому (європейському) контексті: моніторинг і обговорення міжнародних фестивальних заходів та проєктів нової музики (у т.ч. електроакустичної) в аспекті музичного аналізу і теорії композиції.

Рекомендована література:

1. Горюхина Н. *Открытые формы // Форма и стиль: Сб. науч. тр. ЛОЛГК им. Н.А. Римского-Корсакова. Ч. 1. – Л., 1990.*
2. Денисов Э. *Современная музыка и проблемы эволюции композиторской техники. – М.: Сов. композитор, 1986.*
3. Дубинец Е. *Знаки звуков. О современной нотации. – К., 1999.*
4. Когоутек Ц. *Техника композиции в музыке XX века. – М., 1976.*
5. *Композиторы о современной композиции. – М., 2009.*
6. Лигети Д. *Форма в новой музыке // Дьердь Лигети. Личность и творчество. – М., 1993.*
7. *Никольская И. От Шимановского до Лютославского и Пендерецкого. – М.: Сов. композитор, 1990.*
8. *Проблемы музыки XX века. – Сб. статей. – Горький, 1977.*
9. Соколов А. *Музыкальная композиция XX века: Диалектика творчества. – М.: Музыка, 1992.*
10. Соколов А. *Введение в музыкальную композицию XX века. – М.: Владос, 2004.*
11. *Теория современной композиции. – М., 2005. (2-е изд. – 2007).*
12. Холопов Ю., Кириллина Л., Кюрегян Т., Лыжов Г., Поспелова Р., Ценова В. *Музыкально-теоретические системы: Учебник для историко-теоретических и композиторских факультетов музыкальных вузов. – М., 2006.*
13. Холопова В. *К проблеме музыкальных форм 60-70-х годов XX века // Современное искусство музыкальной композиции / Труды ГМПИ им. Гнесиных. – М., 1985. – Вып. 79. – С.17-31.*

14. Холопова В. Типология музыкальных форм второй половины XX века (50-80-е годы) // Проблемы музыкальной формы в теоретических курсах вуза: Сб. трудов: Вып. 132 / Сост. Э.А. Стручалина. – М.: РАМ им. Гнесиных, 1994. – С. 46-69.

15. Холопова В. Формы музыкальных произведений. Учебное пособие. – СПб.: Лань, 1999.

Письмова контрольна робота: аналіз власного музичного твору («немалої» форми, з обов'язковими акцентами на виразових і формотворчих властивостях музичного матеріалу).

Додаткове завдання для студентів, які планують подальший вступ для здобуття освітнього ступеня «Магістр»: план-проспект магістерської роботи (план погодити з майбутніми науковими керівниками).

Екзаменаційні вимоги з аналізу музичних творів:

I. Теоретичний аспект.

Відповідь на теоретичне питання за матеріалом курсу (питання постановлені гранично абстрактно й узагальнено, що дає можливість досить широкого спектру конкретизації та творчого підходу):

1. Музичний тематизм.
2. Проблема музичного часу.
3. Проблема музичного простору.
4. Поняття та загальні принципи музичної форми.
5. Поняття музичних композиції, драматургії, організації.
6. Звуковисотні системи XX століття.
7. Універсальне та індивідуальне в музичній композиції.
8. Взаємозв'язок теорії та практики в музичній композиції.

II. Практичний аспект:

Аналіз чотирьох музичних творів, що певним чином конкретизують теоретичне питання: два з них – за вибором студента зі списку пройдених протягом двох років у класі індивідуальних занять (список творів, завірених педагогом з індивідуальних занять, подається на іспит); решта два твори для конкретизації теоретичного питання – за вибором екзаменатора.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Акоюн Л. *Анализ глубинной структуры музыкального текста.* – М.: Практика, 1995.
2. Акоюн Л. *Музыка XX века. Энциклопедический словарь.* – М.: Практика, 2010.
3. Арановский М. *Музыкальный текст: структура и свойства.* – М., 1998.
4. Асафьев Б. *Музыкальная форма как процесс. Кн. 1, 2.* – Л., 1963, 1971.
5. Бобровский В. *Функциональные основы музыкальной формы.* – М., 1978.
6. Буцкой А. *Структура музыкального произведения. Теоретические основы анализа произведений.* – Л.-М.: Музгиз, 1948.
7. Валькова В. *К вопросу о понятии «музыкальная тема» // Музыкальное искусство и наука. Вып.3.* – М., 1978.
8. Веберн А. *Лекции о музыке. Письма.* – М.: Музыка, 1975.
9. Гецелев Б. *Творческий замысел композитора и духовный опыт современности / Музыка у просторі культури // Науковий вісник НМАУ. Випуск 33.* - К., 2004. – С. 87-99
10. Горюхина Н. *Эволюция периода.* – К., 1975.
11. Горюхина Н. *Открытые формы // Форма и стиль: Сб. науч. тр. ЛОЛГК им. Н.А. Римского-Корсакова. Ч. 1.* – Л., 1990.
12. Горюхина Н. *Эволюция сонатной формы.* – К., 1973.
13. Денисов Э. *Современная музыка и проблемы эволюции композиторской техники.* – М.: Сов. композитор, 1986.
14. Дубинец Е. *Знаки звуков. О современной нотации.* – К., 1999.
15. Задерацкий В. *Музыкальная форма. Вып. 1.* – М.: Музыка, 1995. – 544 с.; Вып.2. – М.: Музыка, 2008. – 528 с.
16. Кириллина Л. *Бетховен. Жизнь и творчество: В 2-х томах.* – М., 2009.
17. Климовицкий А. *О творческом процессе Бетховена.* – Л.: Музыка, 1979.
18. Ковалінас М. *Про новий принцип музично-теоретичної освіти композиторів / Проблеми музичної освіти.* – К., 2003. – С. 239-247.
19. Когоутек Ц. *Техника композиции в музыке XX века.* – М., 1976.
20. *Композиторы о современной композиции.* – М., 2009.
21. Кон Ю. *Вопросы анализа современной музыки.* – Л., 1982.
22. Кузнецов И. *Теоретические основы полифонии XX века.* – М.: НТЦ «Консерватория», 1994.
23. Кюрегян Т. *Форма в музыке XVII–XX веков.* – М.: ТЦ «Сфера», 1998.
24. Лигети Д. *Форма в новой музыке // Дьердь Лигети. Личность и творчество.* – М., 1993.
25. Лосев А. *Музыка как предмет логики // Форма – Стиль – Выражение.* – М., 1995. – С. 405-602.
26. Любовский Л. *Что есть музыка (О предмете музыки, его постижении и познании постижимого).* – Казань, 1993.
27. Мазель Л. *Вопросы анализа музыки.* – М.: Сов. композитор, 1991.
28. Мазель Л. *О природе и средствах музыки.* – М., 1983.
29. Мазель Л. *Строение музыкальных произведений.* – М.: Музыка, 1979.
30. Мазель Л., Цуккерман В. *Анализ музыкальных произведений.* – М., 1967.

31. Медушевский В. О закономерностях и средствах художественного воздействия музыки. – М., 1976.
32. Музыкальная энциклопедия. В 6-ти томах. – М., 1981.
33. Музыкальный энциклопедический словарь. – М., 1990.
34. Назайкинский Е. Логика музыкальной композиции. – М.: Музыка, 1982.
35. Назайкинский Е. Пути совершенствования музыкально-теоретических дисциплин // Советская музыка. – 1982. - №2.
36. Назайкинский Е. Стиль и жанр в музыке. – М.: Владос, 2003.
37. Никольская И. От Шимановского до Лютославского и Пендерецкого. – М.: Сов. композитор, 1990.
38. Проблемы музыки XX века. – Сб. статей. – Горький, 1977.
39. Ручьевская Е. Классическая музыкальная форма. Учебник по анализу. – СПб.: Композитор, 1998.
40. Ручьевская Е. Функции музыкальной темы. – Л.: Музыка, 1977.
41. Скребков С. Художественные принципы музыкальных стилей. – М.: Музыка, 1973.
42. Смирнов Д. Музыкальная идея. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://wikilivres.ca/wiki/%D0%9C%D1%83%D0%B7%D1%8B%D0%BA%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0%D1%8F_%D0%B8%D0%B4%D0%B5%D1%8F_%28%D0%A1%D0%BC%D0%B8%D1%80%D0%BD%D0%BE%D0%B2%29
43. Современное искусство музыкальной композиции. – Сб. трудов ГМПИ им. Гнесиных. – Вып. 79. – М., 1985.
44. Соколов А. Музыкальная композиция XX века: Диалектика творчества. – М.: Музыка, 1992.
45. Соколов А. Введение в музыкальную композицию XX века. – М.: Владос, 2004.
46. Теория современной композиции. – М., 2005. (2-е изд. – 2007).
47. Тюлин Ю. и др. Музыкальная форма. – М., 1974.
48. Холопов Ю. Введение в музыкальную форму. – М., 2006.
49. Холопов Ю. К понятию «музыкальная форма» // Проблемы музыкальной формы в теоретических курсах вуза: Сб. трудов: Вып. 132 / Сост. Э.А. Стручалина. – М.: РАМ им. Гнесиных, 1994. – С.10-45.
50. Холопов Ю. О трех зарубежных системах гармонии // Музыка и современность. – Вып. 4. – М., 1966.
51. Холопов Ю. Принцип классификации музыкальных форм / Теоретические проблемы музыкальных форм и жанров. – М.: Музыка, 1971. – С.65-94.
52. Холопов Ю., Кириллина Л., Кюрегян Т., Лыжов Г., Поспелова Р., Ценова В. Музыкально-теоретические системы: Учебник для историко-теоретических и композиторских факультетов музыкальных вузов. – М., 2006.
53. Холопова В. Вопросы ритма в творчестве композиторов XX века. – М.: Музыка, 1971. – 304 с.
54. Холопова В. К проблеме музыкальных форм 60-70-х годов XX века // Современное искусство музыкальной композиции / Труды ГМПИ им. Гнесиных. – М., 1985. – Вып. 79. – С.17-31.
55. Холопова В. Музыка как вид искусства. – СПб.: Изд.«Лань», 2000.

56. Холопова В. Типология музыкальных форм второй половины XX века (50-80-е годы) // Проблемы музыкальной формы в теоретических курсах вуза: Сб. трудов: Вып. 132 / Сост. Э.А. Стручалина. – М.: РАМ им. Гнесиных, 1994. – С. 46-69.
57. Холопова В. Формы музыкальных произведений. Учебное пособие. – СПб.: Лань, 1999.
58. Цуккерман В. Анализ музыкальных произведений. Вариационная форма. – М., 1974.
59. Цуккерман В. Анализ музыкальных произведений. Общие принципы развития и формообразования в музыке. Простые формы. – М., 1980.
60. Цуккерман В. Анализ музыкальных произведений. Сложные формы. – М., 1984.
61. Цуккерман В. Музыкальные жанры и основы музыкальных форм. – М.: Музыка, 1964.
62. Цыпин В. Музыка XX века и проблемы воспитания музыковеда // Современная музыка и проблемы воспитания музыковеда. – Новосибирск: НГК, 1988. – С.7-14.
63. Чередниченко Т. В. Музыка в истории культуры. Монография. В двух томах. Долгопрудный: «Аллегро-пресс», 1994.
64. Чернова Т. Драматургия в инструментальной музыке. – М., 1984.
65. Шип С. Музична форма від звуку до стилю. – К.: Заповіт, 1998.
66. Шип С. Музыкальная речь и язык музыки. – Одесса: Изд-во ОДК им. А.В.Неждановой, 2001.
67. Якубяк Я. Аналіз музичних творів. Музичні форми. Ч. 1.–Тернопіль, 1999.